

Костянтин Коган
Нью Йорк, США

ЦІННІСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СВІТІ

На початку третього тисячоліття Україна постала перед новими викликами, адекватне реагування на які обумовлює не лише долю сучасних здобутків, але й перспективу розвитку на наступні десятиріччя. Надзвичайно актуальним є питання про стратегії, ресурси і механізми подальшої суспільної модернізації, особливо з огляду на ті процеси, що набирають обертів у світі з кінця 90-х років ХХ сторіччя та на початку ХХІ сторіччя, а саме глобалізацію та інформатизацію суспільства. Діалектична єдність цих процесів детермінує той світовий тренд, за якого соціально-політичні пріоритети все більше виводяться з базових цінностей суспільства, таких як «виживання», «свобода», «демократія», «економічний добробут», «розвиток», соціально-культурні традиції і орієнтації, інші внутрішні (національна ментальність і домінуюча ідеологія, екологічна система та інші) і зовнішні (міжнародне оточення, в тому числі цивілізаційне, членство у міжнародних організаціях, історичний досвід і традиції міжнародних відносин та інші) параметри. Такі комплексні ціннісні кластери лежать в основі сучасних цивілізаційних утворень.

С. Хантінгтон стверджує, що сучасний світ розділяють не ідеологічні, а культурно-цивілізаційні відмінності, коли західній цивілізації протистоять православна та мусульманська. Саме такий ціннісно-цивілізаційний підхід набуває для України дуже важливого значення з точки зору усвідомлення викликів перед якими постала країна. За Хантінгтоном, Україна – це «розколота країна», дві частини якої належать до двох різних цивілізацій. Україна, на його думку, розділена на уніатський націоналістичний україномовний захід і православний російськомовний схід [Хантінгтон, 2003, с. 243-244], які сповідують відмінні соціальні, економічні та політичні цінності. Отже ціннісні орієнтації є визначальними як для забезпечення єдності і територіальної цілісності держави, так і для захисту національних інтересів на міжнародній арені.

В. Андрущенко, наголошуючи на порубіжному становищі України, вказує, що історично вона стоїть на межі взаємодії європейської і азіатської цивілізації, поєднує в собі їхні суперечливі амбіції і делегує їх одне одному, але не інакше, як в трансформованому власною ментальністю і культурою вигляді. Як

свідчать дослідження, захищаючись від руйнаційної зовнішньої і внутрішньої стихій й балансує між східно-західними впливами, сприймаючи їх конструктивний комплекс, але відторгаючи вороже чуже, що знищувало український спосіб життя, українці все більш рельєфно викристалізували свій власний національний характер, західноєвропейські риси в якому все ж таки переважали над євразійськими [Андрущенко, 2006].

Застосування функціонального методу до визначення місця та ролі України як підсистеми у глобальній системі міжнародних відносин дає змогу зробити наступні висновки. Україна – це порубіжна земля – регіон постійного зіткнення міжнародних інтересів, взаємодії і конфлікту двох ціннісно-цивілізаційних систем – європейської (західної) та євразійської (православно-слов'янської). Функцією цієї підсистеми є забезпечення безперервного входу та виходу (кругообігу) ресурсів між двома вказаними системами. На думку Д. Белла [Белл, 1996], М. Кастельса [Кастельс, 2009], Е. Тоффлера [Тоффлер, 2010], в сучасному світі, який переходить до інформаційної стадії розвитку, основними ресурсами виступають вже не стільки капітал і праця, скільки інформація і знання. Звідси витікає, що, виконуючи свою, визначену С. Коеном функцію «воріт» [Коен, 2014, с. 342], «пограниччя» перш за все повинне стати зоною обміну саме інформацією і знаннями, тобто зоною комунікації. Розвиток комунікації є однією з ознак процесу глобалізації. І саме комунікація в її культурно-ціннісному сенсі має стати інструментом створення універсальних цивілізаційних спільнот.

Виконуючи нагальне завдання внутрішньої політики – консолідацію української політичної нації, Україна має розвинути мережу комунікаційних каналів між представниками двох цивілізацій – західноєвропейської та євразійської всередині країни. Водночас слід зазначити, що необхідною умовою ефективності такої комунікації є не тільки внутрішній дискурс, але і діалог та співробітництво між Євросоюзом та Росією, як геополітичних гравців, що є ядрами вказаних цивілізацій. Інакше українська нація знов може бути розтягнена навпіл між цими двома ціннісними центрами тяжіння.

Безумовно, що, виступаючи в ролі медіатора, Україна в жодному разі не може розглядатися як суто механічний передавач. Хоча у випадку із ціннісною комунікацією, про яку ми ведемо мову, це і неможливо, тому що медіатор завжди виступає як інтерпретатор, сприймаючи та переробляючи повідомлення відповідно до власної шкали цінностей. І в цьому зв'язку слід обов'язково звернути увагу на твердження В. Андрущенко про важливість теоретичної рефлексії світової гуманістичної традиції як умови забезпечення зворотного

впливу української культури, традицій, гуманістичної думки на світове співтовариство [Андрущенко, 2003, с. 329]. Отже, саме затвердження в якості «форуму», на якому відбувається ефективна міжцивілізаційна комунікація, може вважатися адекватною відповіддю на ті ціннісні виклики, перед якими постала Україна в глобальному інформаційному світі.

References:

Андрущенко В. Організоване суспільство / Інститут вищої освіти АПН України. – К., 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/books/2006/06vaos/>.

Андрущенко В. Гуманітарна політика України // Філософія політики. Хрестоматія. Т.4 – К.: «Знання України», 2003.

Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Даніель Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. – К.: Либідь, 1996. [Електронний ресурс].

Режим доступу: http://kdp.u.edu.ua/download/kaf_philosoph/Dzherela/XX/bell.ukr.pdf

Тоффлер Э. Третья волна / Пер. с англ. К. Ю. Бурмистрова. – М.: АСТ, 2010.

Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова. – М.: АСТ, 2003.

Castells M. The Rise of the Network Society. Information Age, vol. 1; 2nd Edition with a New Preface edition. Wiley-Blackwell / Manuel Castells. - 2009. [online]. Access: http://issuu.com/austinwillis/docs/the_rise_of_the_network_society_with_a_new_pr.pdf

Cohen S. B. Geopolitics: The Geography of International Relations, Third Edition / Saul Bernard Cohen. – Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2014.

Kostyantyn Kogan

New York, USA

VALUE CHALLENGES FOR UKRAINE IN THE GLOBAL INFORMATION WORLD

At the beginning of the third millennium Ukraine faces new challenges not only the fate of modern achievements but also the future development of the next decade are caused by adequate responsibility. The question of strategy, resources and mechanisms to further social modernization is very important, especially in view of the processes, namely globalization and the formation of information society, that are gaining momentum in the world since the late 90s of the twentieth century and early twenty-first century. Dialectical unity of these processes determines a global trend in which social and political priorities are increasingly removed from the basic values of

society, such as «survival», «freedom», «democracy», «economic prosperity», «development», socio-cultural traditions and orientation, other internal (national mentality and ideology of the dominant ecological system, etc.) and external (international environment, including civilization, membership in international organizations, historical experience and traditions of international relations, etc.) parameters. These complex clusters of values are underlying modern civilization formations.

S. Huntington argues that the modern world has divided not by ideological, but by cultural and civilizational differences, when Orthodox and Muslim civilizations are opposed to Western civilization. Such value-civilizational approach gets to Ukraine is very important in terms of understanding the challenges before which the country is faced. According to Huntington, Ukraine is a «split country», main parts of which belong to two different civilizations. Ukraine, in his opinion, is divided into uniate nationalist ukrainian-speaking West part and Orthodox russian-speaking East part [Huntington, 2003, p. 243-244]. These parts professing different social, economic and political values. So the value orientation are crucial to ensuring the unity and territorial integrity and to protect national interests in the international arena.

V. Andruschenko, emphasizing the frontier situation in Ukraine, points out that historically it is on the verge of interaction between European and Asian civilizations, combining their conflicting ambitions and delegate them to each other, but not only as a transformed mentality and culture of its own kind. According to the investigation, Ukrainian created more clearly its own national character, defended themselves against external and internal impacts and balanced between East-Western influences, perceiving their constructive complex, but rent the hostile alien that destroying Ukrainian lifestyle. Western features are still dominated over the Eurasian in it [Andruschenko, 2006].

The use of functional method to determine the place and role of Ukraine as a subsystem in the global system of international relations allows the following conclusions. Ukraine is a frontier land, a region of constant clash of international interest, interaction and conflict between values and civilization systems – European (Western) and Eurasian (Orthodox Slavic). The function of this subsystem is to provide continuous input and output (cycle) of resources between the two specified systems. According to D. Bell [Bell, 1996], M. Castells [Castells, 2009], E. Toffler [Toffler, 2010] in the modern world, which transforms to information stage of development, the main resource no longer appears as capital and labor but as information and knowledge. It follows that, in fulfilling its function specified by S.

Cohen as a «gate» [Cohen, 2014, p. 342], «frontier» has to become a zone of information and knowledge reciprocity, called area of communication. Communication development is one of the hallmarks of globalization. So communication in its cultural sense has to become a valuable tool to create universal civilization communities.

Doing urgent task of domestic policy – consolidation of the Ukrainian nation, Ukraine has to develop a network of communication channels between the two civilizations – Western European and Eurasian inside the country. But internal discourse is not only necessary condition for the effectiveness of such communication. The dialogue and cooperation between the EU and Russia as geopolitical players and civilizations' cores are important too. Otherwise Ukrainian nation will be spread between these two centers of value gravity again .

It is sure, that, acting as a mediator, Ukraine in no way be regarded as a simple mechanical transmitter. Although in the case of value communication, which we are discussing, this is not possible, because the mediator always acts as interpreter, perceiving and processing the messages according to their own scale of values. In this connection, be sure to pay attention to the statement of V. Andruschenko about the importance of theoretical World humanistic tradition's reflection as a condition of the reverse effect of Ukrainian culture and humanistic traditions on the international community [Andruschenko, 2003, p. 329]. So Ukraine's incipience as a «forum», which provides effective communication between civilizations, can be considered as adequate response to those value challenges that faced our nation in the global information world.

References:

Andruschenko V. An Organized Society / The Institute of Higher Education of Ukraine. - K., 2006 [online]. - Access: <http://www.nbu.gov.ua/books/2006/06vaos/>.

Andruschenko V. The Humanitarian Policy of Ukraine / The Philosophy of Politics. Readings. V.4 - K. : "The Knowledge of Ukraine", 2003. – p. 317-335.

Bell D. The Coming of Post-Industrial Society / Modern foreign social philosophy. Readings. - K. : Lybid, 1996. [online]. Access: http://kdpu.edu.ua/download/kaf_philosoph/Dzherela/XX/bell.ukr.pdf

Castells M. The Rise of the Network Society. Information Age, vol. 1; 2nd Edition with a New Preface edition. Wiley-Blackwell. - 2009. [online]. Access: http://issuu.com/austinwillis/docs/the_rise_of_the_network_society_with_a_new_pr.

Cohen S. B. Geopolitics: The Geography of International Relations, Third Edition / Saul Bernard Cohen. - Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2014.

Huntington S. Clash of civilizations / Transl. from English by T. Velymееva, Y. Novykova. - M.: AST, 2003. – 344 p.

Toffler E. Third Wave / Transl. from English by K. Y. Burmistrov. - M. : AST, 2010.